

Geur en stempelkleur van kleinbloemige ooievaarsbekken

door H. Griffioen

Onze inheemse kleinbloemige Geraniumsoorten kunnen aan de hand van de Flora van Nederland, door Heukels-Van Ooststroom vrij snel worden gedetermineerd. In de volgorde van deze flora zijn dat: Kleine ooievaarsbek (*Geranium pusillum*), Slipbladige ooievaarsbek (*G. dissectum*), Fijne ooievaarsbek (*G. columbinum*), Zachte ooievaarsbek (*G. molle*) en Robertskruid (*G. robertianum*).

Naast de in deze flora gegeven beschrijvingen zijn er ook bepaalde geuren die bij enige soorten opvallen. De Zachte ooievaarsbek heeft een vrij aangename muskusachtige geur. Dr. L. van der Hammen – Botanische geurbeschrijvingen, De Levende Natuur 76, pag. 238-244 – beschrijft de geur van het Robertskruid als volgt: 'ten dele fris, fruitig en harsig, ten dele zeer wee, ranzig en onaangenaam', wat ook wel met mijn geurwaarneming overeenkomt. De Kleine en de Slipbladige ooievaarsbek hebben weinig of geen geur.

Voor jonge, nog niet bloeiende planten, kan de geur als herkenning van een soort belangrijk zijn. Speciaal voor de jonge wortelrozetjes van Kleine en Zachte ooievaarsbek die naar gelang van standplaats nogal eens afwijkingen in blad-vorm vertonen, waardoor we moeilijk tot een van beide kunnen besluiten, is het geurkenmerk van de Zachte ooievaarsbek van betekenis.

De jonge nog niet bloeiende planten van het Robertskruid doen door hun bladvorm op het eerste gezicht aan sommige schermbloemen denken, bijvoorbeeld Dolle kervel en Heggedoornzaad. Deze drie soorten groeien dikwijls in elkaars omgeving in het Verbond van Kleefkruid en Look-zonder-look (*Galio-Alliarion*). Ook hier kan de geur ons helpen. Geur is dikwijls een goed hulpmiddel om vegetatieve planten te determineren.

De kleur van de vijf stempels kan eveneens een middel zijn voor het snel herkennen van enige bloeiende soorten. De stempelkleuren zijn niet in de flora's vermeld. De Zachte ooievaarsbek

Slipbladige ooievaarsbek (tekening M. C. Kolvoort).

heeft purperrode stempels, overeenkomend met de donkerste delen van de kleur van de kroonbladen. Opvallend steken de witte stempels van de Kleine ooievaarsbek af tussen de bleekpaarse kroonblaadjes. Waar beide soorten bij elkaar groeien is het verschil tussen beide meestal zo groot, dat herkenning van de soort geen problemen geeft. Bij planten die niet in elkaars nabijheid groeien en bij standplaatsvormen is, naast de geur, ook de stempelkleur een belangrijk en snel herkenningspunt. De stempels van de Slipbladige ooievaarsbek zijn vuilwit en het Robertskruid heeft diep rose stempels gelijk aan de kleur van de bloemkroon.

Tenslotte de Fijne ooievaarsbek. Deze soort is thans zeldzaam en komt in hoofdzaak voor in het fluviale- en krijtdistrict, waardoor ik de plant niet ken. Kan iemand mij iets meedelen over geur en stempelkleur van deze soort?

Adres van de schrijver: